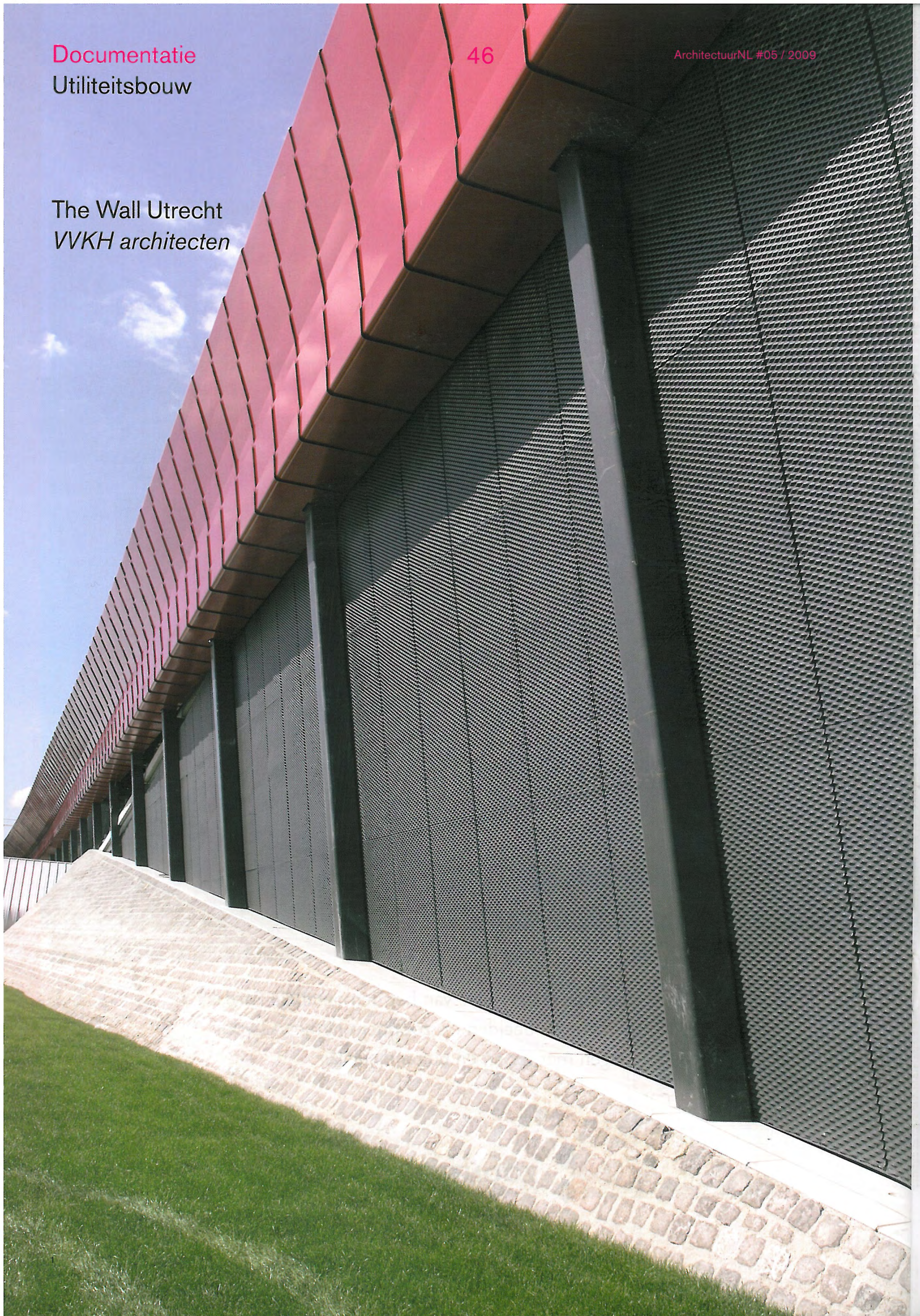

The Wall Utrecht
VVKH architecten

Het dynamische ontwerp van the Wall, een combinatie van geluidsscherm en winkelcentrum aan de A2 bij Leidsche Rijn, krijgt steeds meer vorm. Diverse winkels in het lange middendeel zijn al in gebruik, de staart nadert voltooiing. Alleen de markante kop van het gebouw, die 25 meter hoog moet worden, ontbreekt nog. Vanaf de snelweg vormt de geluidswal al geruime tijd een bijzonder decor. Nu ontstaat ook aan de stadzijde een steeds duidelijker beeld van het beoogde eindresultaat. Een tussenstand.

Jacqueline Knudsen

Door de aanleg van Leidsche Rijn kwam de A2 niet meer buiten, maar in de stad te liggen. De nieuwe woonwijk moest afgeschermd worden van het verkeerslawaaï. Hiertoe zijn twee bijzonder dynamische ontwerpen voor de vereiste 12,5 meter hoge schermen gemaakt: een scherm met een autoshowroom erin geïntegreerd (Cockpit van Kas Oosterhuis) en the Wall, een volledig gebouw als geluidsscherm. Noordelijker langs de A2 sluit een 4,5 km lang geluidsscherm van Aletta van Aalst aan op de dynamische belijning van de schermen bij Leidsche Rijn.

Architectuur in 4D

800 meter lang wordt the Wall. Die enorme lengte was aanleiding voor architect Fons Verheijen om in het ontwerp veel aandacht te schenken aan het aspect tijd en de ervaring van de voorbijrijdende snelweggebruiker. Bij een snelheid van 100 km/uur rijdt deze immers bijna een halve minuut lang langs het gebouw. Vaak zal het noodgedwongen nog langer duren. Die ervaring is een totaal andere dan bij reguliere bebouwing langs wegen. Met computeranimaties is uitgetest hoe het lange gebouw er tijdens het passeren uit ziet. Om te voorkomen dat je heel lang hetzelfde beeld hebt, heeft Verheijen gezocht naar manieren om het beeld te variëren. Een oplossing was een van de koppen van het gebouw te vervormen. Die verformfaaide gevel is vervolgens uitgerekt over de totale lengte, waardoor de uiteindelijke vorm ontstond.

Constructie en gevels

De draagconstructie van het hoofdgebouw van the Wall bestaat uit een prefab

betonskelet gecombineerd met een stalen draagconstructie. Bij de buitengevels is tegen een staalconstructie het secundaire staal gemonteerd, waarop de gebouwschil is aangebracht. De draagconstructies van de gevels bij het kop- en staartgedeelte zijn zeer complex door dubbelgedraaide en dubbelgekromde vormen.

De noordoostgevel is als geluidsscherm het eerste gerealiseerd. Het is opgebouwd uit prefab betonnen spanten en een stalen hoofdconstructie waarop secundair staal, aluminium beplating van 4 mm en een glasgevel op glazen vinnen zijn aangebracht. Om de gevel vanaf de snelweg als één gebogen vlak te laten ogen, zonder daarbij gebogen aluminium gevelelementen toe te passen, zijn de platen (1,35 m breed) overnaads geplaatst, ze overlappen elkaar met de kijkrichting mee. Vanuit het noordwesten, de richting waaruit de auto's rijden die het dichtst langs het gebouw komen, zijn de naden bijna onzichtbaar. Vanaf de andere kant zijn de naden wel zichtbaar als een soort schubbenhuid. Om dezelfde reden zijn de bovenvlakken omgekeerd dakpansgewijs overlappend, en dus inwaterend. In de achterliggende gevelconstructie is een systeem van rainchannels gemaakt. Door dit systeem van kanalen, die tegelijk de panelen dragen, watert elk paneel afzonderlijk af zonder roeststrepen te maken op de onderliggende gevel. In het ondervlak van de rode gevelhuid zijn de platen niet inwaterend gedetailleerd. Je ziet daar dus wel de naden. De panelen zijn gecoat met PVDF metallic Ferrarirood. Deze kleur is gekozen vanwege de associatie met auto's en de snelweg en omdat het bij elk weertype goed afsteekt tegen de lucht. Zo blijft de vorm duidelijk zichtbaar over de totale gebouwlengte. Op de rode gevel mag geen reclame komen. Daarvoor is de glasstrook onder de rode gevelbekleding bestemd. Deze varieert in hoogte van 1 tot ruim 5 meter. De glasramen zijn geplaatst in een hoek van 10°, ten einde minder hinderlijke spiegeling op de weg te krijgen. Verheijen zou willen dat er achter het 800 meter lange glasscherm met leds mededelingen worden vertoond aan de automobilisten op de A2, mits dat geen gevaar oplevert voor de verkeersveiligheid. Dit is nog in onderzoek.

Winkels op twee niveaus

Vanaf de A2 bereikt men the Wall via een viaduct en straten waaraan andere gebouwen worden gerealiseerd. Daardoor verdwijnt the Wall tijdelijk uit

2

3

- 1 Metalen schermen onttrekken de opritten naar het parkeerdek uit het oog
- 2 Het geluidsscherm aan de A2 bestaat uit betonnen louvre-elementen, een glasgevel op glazen vinnen en aluminium beplating
- 3 Expeditiestraat met open gevel, de stramien zijn hier genummerd
- 4 Eindbeeld The Wall met links de A2, de kavels rechts worden ook bebouwd als onderdeel van Leidsche Rijn

4

beeld. Voor de herkenbaarheid was het daarom van belang om voor de gevel aan de Leidsche Rijnszijde langs de Proostwetering hetzelfde vocabulaire toe te passen als aan de A2. Ook aan deze zijde dus de glanzende golvende rode huid. Omdat in deze gevel een kniklijn tussen boven- en het ondervlak wél uitdooft moet hier de detaillering van het bovenvlak dezelfde zijn als in het ondervlak. Daarom is hier ook het ondervlak inwaterend gedetailleerd. Voor de etalages van de winkels, die zich op twee niveaus bevinden, is een ruime droogloop. Naar de winkels op de verdieping zijn zowel liften als roltrappen. De meeste winkelruimtes zijn nagenoeg rechthoekig, maar hier en daar zorgen de hellingbanen en vides voor een verbijzondering. Dat de tweede winkellaag niet een ondergeschoven kindje wordt, is mede te danken aan het enorme parkeerdak, waarvan een groot deel van de bezoekers gebruik zal maken. De op-en afritten van het parkeerdak zijn deels gelegen achter met basalten kinderkopjes beklede wanden, waardoor erkers steken van de winkels erachter. De keitjes refereren naar de bestrating van de bermen van de Proostwetering en de taluds van het nabijgelegen viaduct. Aan de Proostwetering is een doorgang gemaakt naar de expeditiestraat aan de snelwegzijde. Een halfopen betonnen louvrescherm langs de expeditiestraat zorgt voor afvoer van de uitlaatgassen van de vrachtwagens. Ook is er naast de bouwmarkt in de staart een entree naar de gelijkvloerse parkeergarage.

Parkeerdak

Het parkeerdak is bestraat met een nieuw bestratingsysteem, waarmee tegels van 1100x1100mm nog vlakker en vaster gelegd kunnen worden, zodat de geluidsoverlast naar de ondergelegen ruimten wordt beperkt. Drempels moeten hoge snelheden beperken, omdat de lengte van het dak hiertoe uitnodigt. De lantaarnpalen zijn diagonaal geplaatst, omdat ze zo een groter bereik hebben en er dus minder geplaatst hoeven te worden. Ongeveer op het midden van het dak moet nog een overkapping geplaatst worden, die de enorme lengte van het dak visueel in tweeën deelt. De aanzetten hiertoe zijn wel gemaakt. Op het dak staan drie entreegebouwtjes naar de liften en roltrappen, met daaraan gekoppeld halvemaanvormige lichtdaken boven de vides.

Kop en staart

Het totale gebouw bestaat uit 100 stramien van circa 8100 mm elk, en kan opgedeeld worden in drie bouwdelen. Het noordelijke deel van stramien 0 tot 23, de kop bij de afslag vanaf de A2, heeft vijf bouwlagen en kraagt ongeveer 16 meter uit. Hier is een hotel en een congrescentrum gepland rond twee grote patio's, maar deze bestemming is nog steeds niet definitief en het ontwerp dus ook niet. Op de kop wordt het gebouw verhoogd tot 25 meter, de helling loopt parallel aan die van de afrit vanaf het viaduct naar de A2. Het middendeel, tussen stramien 23 en 92, heeft twee bouwlagen met bedrijfsruimten en daarop een parkeerdak. De staart tussen stramien 92 en 100 heeft een overstek van circa 15 meter. Ook de uitvoering is in drie fasen aangepakt. In 2007 is gestart met het middendeel en vanuit het midden werkte de aannemer in twee bouwstromen naar kop en staart toe. De staart moet zomer 2009 af zijn.

In april 2009 is 60% van de winkelruimte verhuurd. Hopelijk betekent de stagnatie in de verhuur niet stagnatie in voltooiing van de kop. Waarschijnlijk mede dankzij zijn ervaring met grote retailprojecten als het Alexandrium II en III in Rotterdam, heeft Verheijen de kwaliteit van het ontwerp tot in details vast weten te houden, een knappe prestatie.

Projectarchitect Fons Verheijen

Projectteam Marc van Driest, Fred Berg, Len Omtzigt, Ewout Schriever

Opdrachtgever Burgfonds, Zaltbommel

Adviseur constructie Van der Vorm Engineering, Delft

Adviseur akoestiek Lichtveld Buis & Partners, Nieuwegein

Adviseur kosten Basalt Bouwadvies

Hoofdaannemer Van Wijnen Waalwijk

Bruto vloeroppervlakte 67.000 m² excl. parkeerdak

Parkeerdak 36.000 m², ca 1700 pp

Bruto inhoud 335.000 m³

Start bouw scherm Juni 2004

Start bouw winkelcentrum Februari 2007

Oplevering scherm Oktober 2005

Oplevering winkelcentrum Najaar 2010

Leveranciers:

Stalen draag- en gevelconstructie Oskomera Staalbouw, Deurne

Glasschermen Saint Gobain Glass

Rode aluminium gevelplaten VPT Versteeg, Heusden

Vliesgevels Vebru, Schiedam

Gevelplaten dakopbouwen en erkers Kalzip

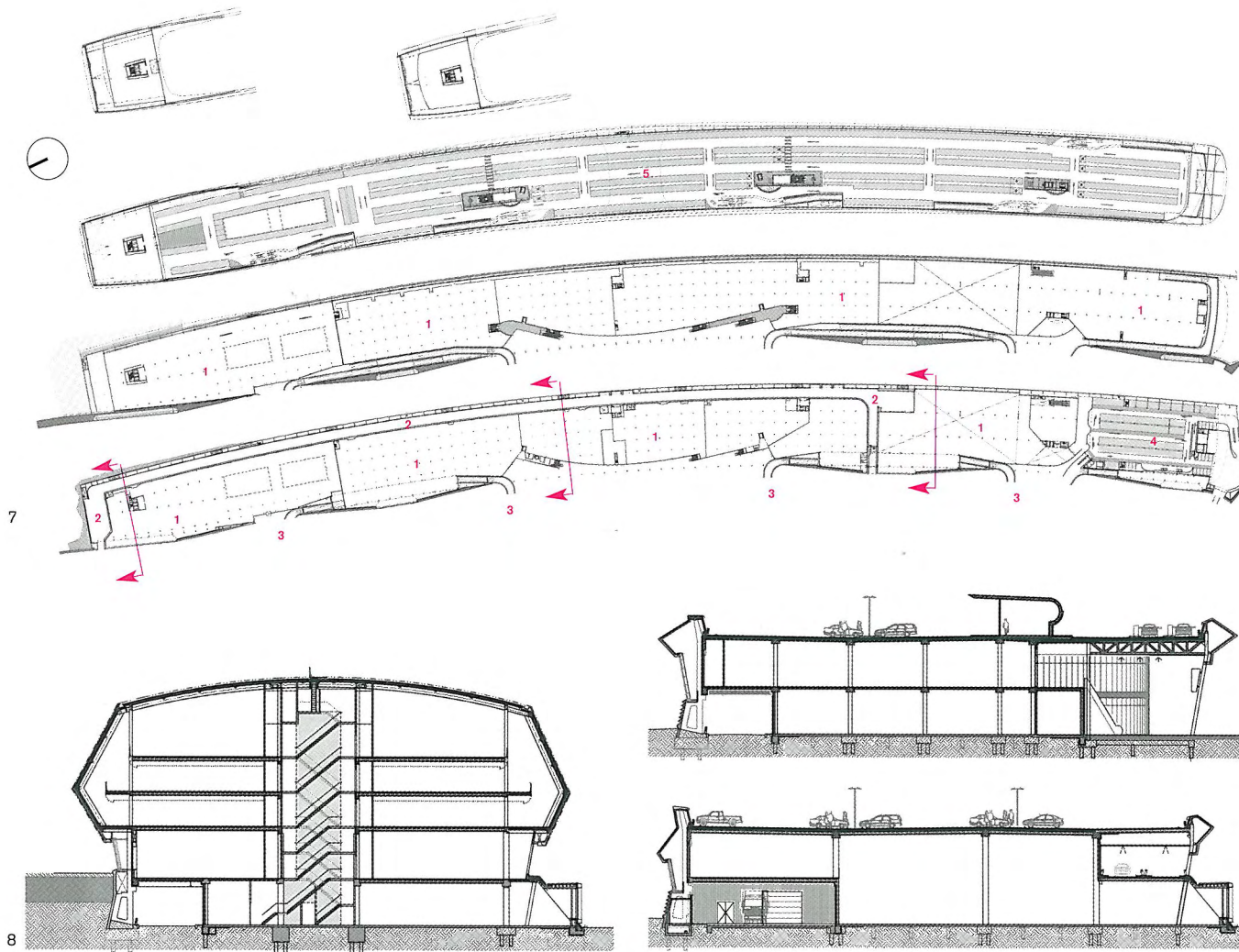
Dakbestrating Pardak 110 Zoontjens, Tilburg

Betonnen wandplaten Hebel Xella, Gorinchem

Foto's ArchitectuurNL

Computerbeelden VVKH Architecten en INDG

- 5 Ter plaatse van de opritten steken erkers door de taluds die zijn bekleed met basalten kinderkopjes, die ook in de bermen zijn toegepast
- 6 Entreegebouwtje op parkeerdak, met ernaast een halvemaanvormig daklicht
- 7 Plattegronden begane grond en eerste tm vierde verdieping 1:5000
- 1 winkel
- 2 expeditiestraat
- 3 toegang parkeerdak
- 4 parkeergarage
- 5 parkeerdak
- 9 8 Doorsnedes 1:750, as 5 (kop), as 40 (middendeel) en as 71 (tweelaagse bouwmarkt)
- 9 Het enorme parkeerdak richting kop, boven de stramienen 46-52 moet nog een overbrugging komen
- 10 Vanaf overzijde A2 richting staart gezien zijn de naden van rode beplating onzichtbaar, zodat vloeiende lijnen ontstaan

11 Verticale doorsnede geluidsscherm 1:150

- 1 overlappende rode aluminium panelen, dikte 4 mm
- 2 stalen achterconstructie uit kokerprofielen h.o.h. 1.35m¹
- 3 draagconstructie glasgevel uit gehard en gelaagd vinnen
- 4 prefab betonkolom h.o.h. 8.1m¹
- 5 prefab betonkolom louvre-elementen

5 verloop regenwater

- 6 doorlopend aluminium U-profiel ter bevestiging van de gevelpanelen
- 7 doorlopend omgekeerd aluminium U-profiel voor de afwatering van de rainchannel, bevestigd aan kokerprofielen

13 Gevel aan de Proostwetering, met winkels op twee niveaus. De rode gevel lijkt helemaal glad

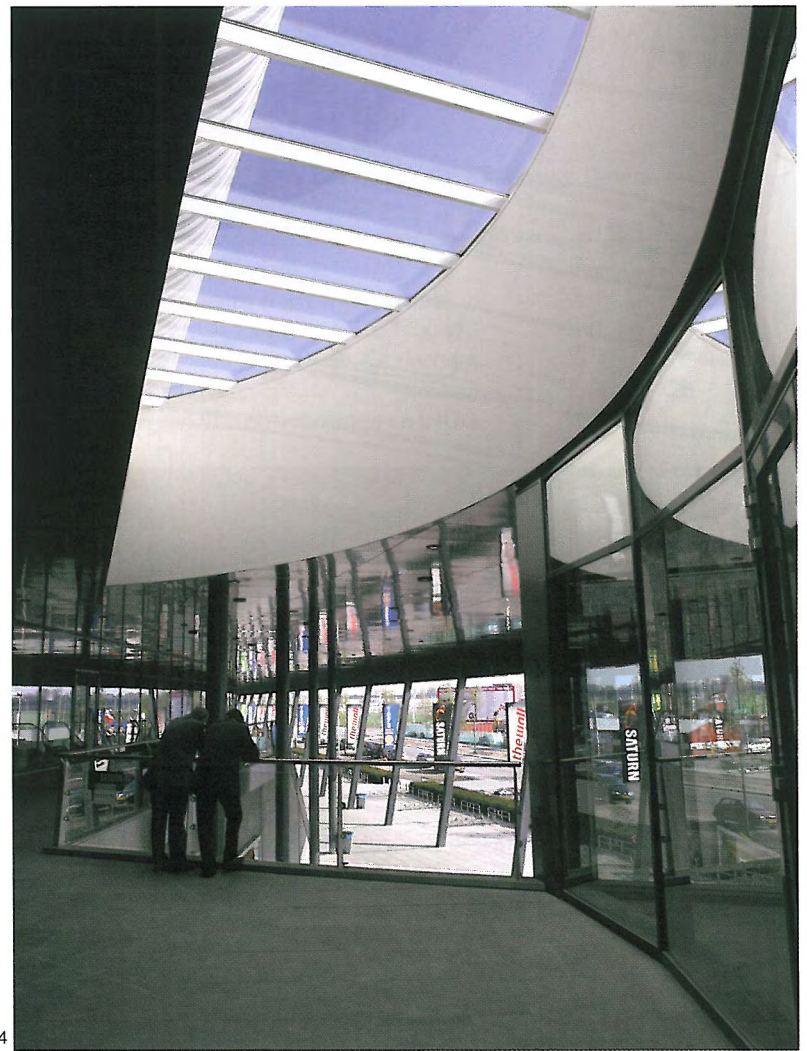
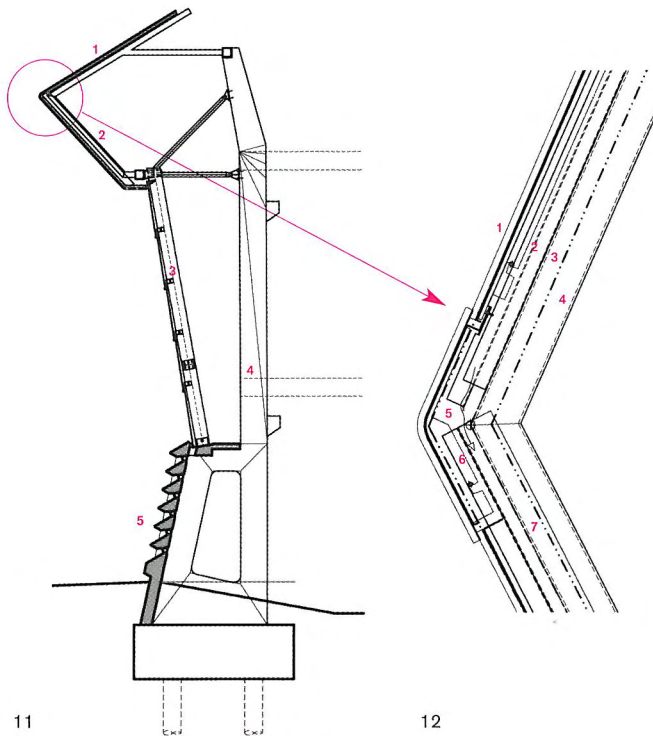
14 Winkelniveau 2 met daklicht

15 Zicht vanaf viaduct op bouwput kop, juni 2009

16 Gevel aan de Proostwetering, de andere kant op gezien, zo lijkt de rode gevel geschubd

17 en 18 impressies kop en staart

Meer foto's en computerbeelden staan op www.architectuur.nl

14

15

13

16

17

18